

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/13/2008

NADZIEJE I OBAWY ZWIĄZANE Z ROKIEM 2008

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 2008

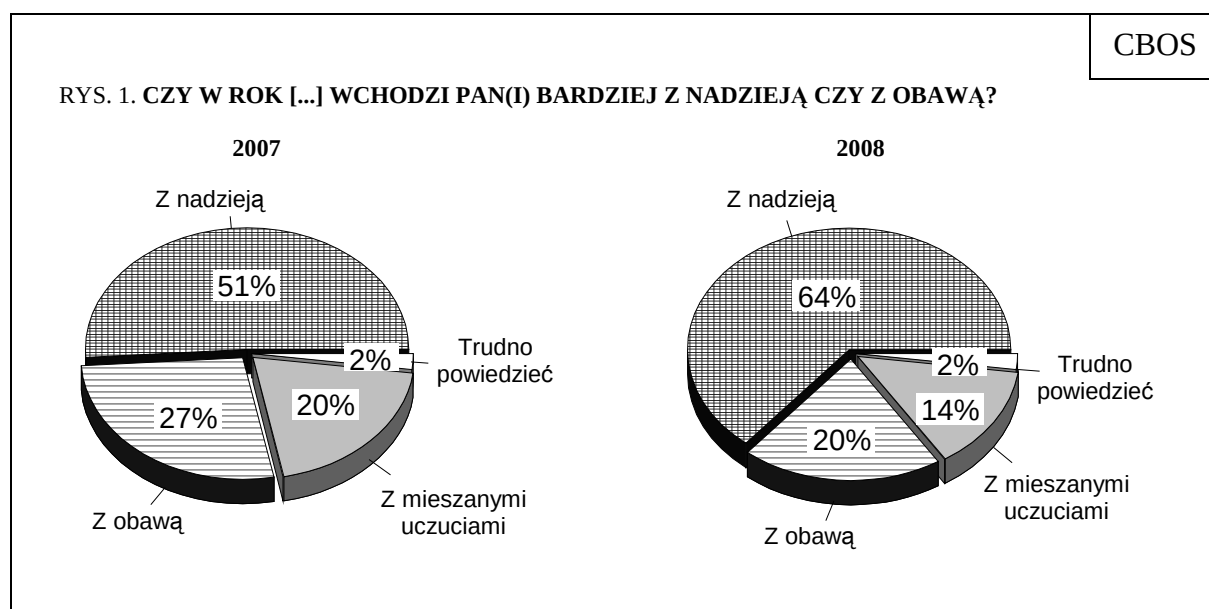
PRZEDRUK I ROZPOWSZECZNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

Początek roku skłania zwykle do zastanowienia się, co ten nowy rok przyniesie. Co zmieni się w naszym życiu – czy będą to zmiany na lepsze czy na gorsze. Od dziesięciu lat pytamy Polaków o ich nadzieje i obawy związane z nowym rokiem. Pytania otwarte umożliwiają badanym samodzielne formułowanie oczekiwań i lęków dotyczących zarówno sfery prywatnej, jak i spraw kraju.

Na początku stycznia¹ zapytaliśmy ankietowanych o ogólne nastawienie, z jakim wchodzi w rok 2008. Niemal dwie trzecie (64%) deklaruje, że wchodzi w nowy rok z nadzieją, a tylko co piąty (20%) – z obawą. Co siódmemu respondentowi (14%) towarzyszą mieszane uczucia. Należy zauważyć, że rok 2008 Polacy witali z większym optymizmem niż 2007, na początku którego również dominowały emocje pozytywne, ale zarazem stosunkowo wielu wyrażało obawy oraz uczucia mieszane.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (212) zrealizowano w dniach 4–7 stycznia 2008 roku na liczącej 890 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Nastroje badanych są zróżnicowane ze względu na ich cechy społeczne i demograficzne. Mężczyźni częściej niż kobiety optymistycznie postrzegają rozpoczęty rok, kobiety zaś relatywnie częściej deklarują obawy. Na oczekiwania wpływa również wiek respondentów – im są starsi, tym rzadziej wyrażają nadzieje, natomiast częściej – obawy. Optylizmem wyróżniają się także mieszkańcy największych aglomeracji miejskich, osoby lepiej wykształcone oraz dobrze oceniające własne warunki materialne.

OSOBISTE NADZIEJE I OBAWY

W wymiarze prywatnym nadzieje i obawy Polaków koncentrują się na trzech aspektach: warunkach materialnych, pracy oraz zdrowiu. W stosunku do ubiegłego roku nieco zmieniło się zainteresowanie poszczególnymi sprawami mieszczącymi się w powyższych kategoriach tematycznych. Najbardziej znaczącą zmianą jest wzrost oczekiwań związanych ze sferą zdrowia oraz spadek liczby wypowiedzi dotyczących pracy i życia zawodowego.

Materialne warunki życia. W tym roku, podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej ankietowanych (51%, od ubiegłego roku wzrost o 6 punktów) wiąże swoje nadzieje z lepszymi warunkami bytowymi. Polacy liczą głównie na poprawę sytuacji finansowej, podwyżkę zarobków (46%, wzrost o 6 punktów w stosunku do roku 2007), zdecydowanie rzadziej (spadek z 4% do 2%) wyrażają nadzieję na poprawę warunków mieszkaniowych (zakup mieszkania czy budowę domu). Nadal tylko nieliczni uważają, że ich sytuacja materialna się nie pogorszy (3%).

Odsetek osób obawiających się pogorszenia warunków życia nie uległ zmianie. Podobnie jak w zeszłym roku takie obawy deklaruje co czwarty dorosły (25%). Do tej kategorii zaliczyliśmy również wypowiedzi, które dotyczą problemów mieszkaniowych (1%), np. kosztów utrzymania mieszkania lub obaw przed jego utratą.

Zdrowie. Stosunkowo wielu badanych (28%) liczy, że w tym roku stan ich zdrowia się poprawi lub przynajmniej nie ulegnie pogorszeniu. Część tych wypowiedzi dotyczyła zdrowia respondenta, część zaś – zdrowia osób bliskich, rodziny. Należy podkreślić, że od ubiegłego roku znacznie wzrosły oczekiwania związane z tym wymiarem życia (o 8 punktów).

W stosunku do roku 2007 nie uległa zmianie liczba osób obawiających się o zdrowie własne lub bliskich, choć już wówczas odsetek tego typu deklaracji był relatywnie wysoki (38%). Do tej kategorii zaliczyliśmy lęk przed utratą zdrowia, obawy o dostępność usług medycznych w nagłym wypadku czy chorobie oraz brak pieniędzy na podjęcie leczenia lub jego kontynuację.

Przewidywania dotyczące zdrowia – zarówno pozytywne, jak i negatywne – częściej formułują starsze pokolenia ankietowanych, natomiast najmłodszy relatywnie rzadko poruszają tę tematykę.

Tabela 1

Czego spodziewa się Pan(i) po rozpoczętym roku, jakie wiąże z nim nadzieje, na co Pan(i) liczy – dla siebie osobiście i swoich najbliższych?	Odsetki respondentów wymieniających sprawy z danego zakresu (według terminów badań)									
ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZĄ WYPOWIEDZI	I '99	I '00	I '01	I '02	I '03	I '04	I '05	I '06	I '07	I '08
Materialne warunki życia	54	51	49	40	35	38	37	42	45	51
w tym:										
- poprawa sytuacji finansowej, zarobków	41	41	40	32	30	31	33	37	40	46
- utrzymanie obecnego poziomu życia	8	6	5	8	4	4	2	3	3	3
- poprawa warunków mieszkaniowych	6	5	3	3	2	2	3	3	4	2
Praca	24	25	25	31	38	35	29	31	28	20
w tym:										
- znalezienie pracy (przez respondenta lub osoby bliskie)	9	9	11	17	18	15	14	12	11	5
- zmiana pracy, awans	5	5	5	5	4	7	5	5	6	8
- utrzymanie pracy	6	6	6	6	14	10	9	3	4	1
- poprawa kondycji zakładu pracy, gospodarstwa rolnego lub własnej firmy	4	4	3	2	3	2	2	2	1	2
- znalezienie pracy za granicą	-	-	-	-	-	-	1	poniżej 1%	1	poniżej 1%
Zdrowie - własne lub/i najbliższych	27	15	23	23	19	17	13	14	20	28
Stabilizacja, spokój, ogólna nadzieja, że „będzie lepiej”; szczęście i pomyślność	11	10	10	14	10	7	7	8	10	13
Nadzieje na poprawę sytuacji własnej związane ze sprawami ogólnymi, kraju	3	4	3	2	5	4	10	6	6	6
Szkoła lub studia, podwyższenie kwalifikacji	4	4	4	4	5	6	3	5	5	4
Nadzieje związane z dziećmi lub wnukami	6	4	4	5	7	8	7	3	4	3
Rodzina (zgoda w rodzinie, założenie rodziny), ułożenie życia osobistego	3	3	2	2	2	2	2	2	4	3
Niczego się nie spodziewam, na nic nie liczę, przewidywania pesymistyczne	8	9	10	8	8	14	15	6	7	6
Inne sprawy	4	3	4	2	4	4	4	4	4	3
Trudno powiedzieć	2	3	4	3	3	2	4	5	4	3
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wymieniała sprawy z kilku dziedzin										

Tabela 2

Czego w rozpoczętym roku najbardziej się Pan(i) obawia w życiu osobistym i sprawach swoich najbliższych?	Odsetki respondentów wymieniających sprawy z danego zakresu (według terminów badań)									
ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZĄ WYPOWIEDZI	I '99	I '00	I '01	I '02	I '03	I '04	I '05	I '06	I '07	I '08
Zdrowie - własne lub/i najbliższych	42	33	35	36	32	30	27	33	38	38
Pogorszenie materialnych warunków życia	31	31	34	27	30	34	31	21	24	25
Praca	28	31	32	32	42	30	31	30	20	17
w tym:										
- obawa przed utratą pracy własnej lub osób bliskich	21	19	21	22	33	25	24	27	17	14
- obawa przed bezowocnym poszukiwaniem pracy	3	9	8	7	5	3	5	2	3	3
- obawy dotyczące upadku lub pogorszenia sytuacji zakładu pracy, gospodarstwa rolnego lub własnej firmy	2	2	1	1	2	2	2	1	1	1
Pogorszenie (ogólnie), „że będzie gorzej”	-	-	-	-	-	-	-	3	3	4
Obawy związane ze studiami lub szkołą	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1
Obawy o przyszłość dzieci, wnuków	-	-	-	-	-	4	2	2	2	1
Niepowodzenia w życiu osobistym, w rodzinie	9	6	6	5	3	3	2	2	2	1
Obawy związane z sytuacją kraju	2	2	2	3	5	3	5	2	2	8
Obawy przed wojną, terroryzmem	-	-	-	-	4	1	1	2	1	1
Obawy przed klęskami żywiołowymi, kataklizmami, zmianami klimatycznymi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Obawy dotyczące bezpieczeństwa osobistego	2	5	3	1	1	2	0	1	1	1
Niczego się nie obawiam	6	6	5	6	5	9	11	10	11	14
Inne sprawy	4	4	2	1	1	4	5	3	3	3
Trudno powiedzieć	3	3	5	5	4	4	5	7	8	6
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wymieniała sprawy z kilku dziedzin										

Praca. Na podstawie uzyskanych deklaracji można powiedzieć, że sprawy związane z pracą absorbują Polaków w mniejszym stopniu niż w ubiegłych latach. Odnotowujemy bowiem spadek nadziei związanych z życiem zawodowym, jak i nieco mniejszy niepokój w tym względzie. W porównaniu z rokiem ubiegłym zmalała liczba badanych liczących na poprawę w życiu zawodowym (o 8 punktów, do 20%), co stanowi najmniejszy odsetek z perspektywy ostatnich dziesięciu lat. Znacznie zmniejszyła się też grupa osób mających nadzieję na znalezienie zatrudnienia przez siebie lub kogoś z rodziny (o 6 punktów, do 5%) oraz grupa tych, które liczą na utrzymanie obecnej pracy (z 4% do 1%). Wśród nadziei związanych z zatrudnieniem pojawiają się również takie, które dotyczą zmiany pracy lub awansu (8%), a także poprawy sytuacji zakładu pracy, gospodarstwa rolnego czy też własnej firmy (2%). Oczekiwania związane z zatrudnieniem ankietowani formułują tym rzadziej, im są starsi; częściej pojawiają się one w wypowiedziach osób lepiej wykształconych.

Niespełna jedna piąta badanych (17%) obawia się problemów w sferze zawodowej. Większość wypowiedzi zaklasyfikowanych do tej kategorii dotyczy lęku przed utratą pracy (14%, spadek o 3 punkty od roku 2007). Niewielu Polaków (3%) obawia się bezowocnego poszukiwania pracy, a tylko jeden na stu (1%) boi się pogorszenia sytuacji w zakładzie pracy, własnej firmie lub gospodarstwie rolnym. Obawy dotyczące zatrudnienia relatywnie częściej wypowiadają mieszkańcy największych aglomeracji miejskich, a spośród grup zawodowych – robotnicy niewykwalifikowani.

Szczęśliwe życie. Co ósmy ankietowany (13%) liczy na ogólną poprawę w swoim życiu, szczęśliwą i spokojną egzystencję – bezpieczną, bez gwałtownych zmian i konfliktów. Obawy dotyczące ogólnego pogorszenia, przekonanie, że będzie gorzej, a także lęk przed nieokreślonymi, nieszczęśliwymi zdarzeniami losowymi wyraża 4% Polaków.

Sprawy publiczne. Część ankietowanych (6%) wiąże osobiste nadzieje ze sprawami kraju. Wypowiedzi, które zawarliśmy w tej kategorii, dotyczą przeważnie poprawy sytuacji gospodarczej, politycznej, rozwoju infrastruktury, a także zmian na lepsze w takich dziedzinach, jak: służba zdrowia, oświata, rolnictwo. Od niektórych respondentów można było usłyszeć ogólne życzenie: „oby Polska była jak Irlandia”.

Wzrosły osobiste obawy wynikające z sytuacji w kraju (w porównaniu z rokiem 2007 o 6 punktów, do 8%). Są to m.in. niepokoje związane z ewentualnym załamaniem koniunktury w gospodarce, podwyżką cen, wzrostem inflacji, emigracją zarobkową Polaków, pogorszeniem sytuacji w służbie zdrowia, a także lęk przed skutkami działalności niektórych polityków lub kolejnymi wyborami. Ponadto 1% Polaków obawia się ataków terrorystycznych lub wojny.

Nauka. Nadzieje związane z wykształceniem wyraża 4% badanych (co czwarty mający od 18 do 24 lat). Ich wypowiedzi dotyczyły zazwyczaj pomyślnego ukończenia szkoły lub studiów, zaliczenia roku, zdania egzaminów, a także możliwości kontynuowania nauki. Obawy dotyczące wykształcenia ma tylko 1% ogółu dorosłych (8% osób w wieku 18–24 lata).

Rodzina. Na poprawę relacji rodzinnych, spokój i zgodę w rodzinie, a także na wzmocnienie więzi z bliskimi liczy 3% ankietowanych. Do tej kategorii zaliczyliśmy również wypowiedzi, w których była mowa o znalezieniu partnera życiowego, założeniu rodziny, urodzeniu dzieci. Ponadto część badanych (3%) ma nadzieję, że ich dzieciom lub wnukom powiedzie się w życiu, że uzyskają odpowiednie wykształcenie, zrobią karierę. Niektórzy chcieliby również, aby dzieci powróciły do kraju.

Lęk przed niepowodzeniami w życiu osobistym czy rodzinnym, np. rozpadem rodziny, rozstaniem, samotnością, wyraża zaledwie 1% Polaków. Taka sama liczebnie grupa (1%) obawia się o los i przyszłość swoich dzieci bądź wnuków.

Inne nadzieje i obawy. Jeszcze inne kwestie w swoich oczekiwaniach na rok 2008 porusza 3% badanych. Niektórzy z nich mówią o kupnie nowego samochodu (1%), planach wyjazdu, podróży. Inni liczą, że uda im się w końcu załatwić sprawy w urzędach, bądź mają nadzieję na wygraną w totolotka. Obawy, które umieściliśmy w kategorii „Inne sprawy”, wyraża łącznie 3% dorosłych. Wymieniali oni takie kwestie, jak: lęk przed poborem do wojska, niepokój związany z wyjazdem za granicę.

Część ankietowanych (6%) nie ma żadnych oczekiwań na rozpoczęty rok lub ich przewidywania są pesymistyczne. Natomiast co siódmy Polak (14%) nie obawia się niczego w nowym roku.

NADZIEJE I OBAWY ZWIĄZANE ZE SPRAWAMI PUBLICZNYMI

Sytuacja polityczna. Ponad jedna czwarta Polaków (27%) formułując oczekiwania dotyczące kraju zwraca uwagę na sferę polityki. W tej kategorii zgromadziliśmy wypowiedzi, które z jednej strony podejmują temat ogólnie rozumianej stabilizacji w państwie, spokoju i zgody między ludźmi (15%), z drugiej zaś porozumienia i stabilizacji w kręgach władzy, zmniejszenia liczby konfliktów, sporów politycznych (14%). Niektórzy respondenci wyrażają nadzieję, że w polityce zapanuje „normalność”, „prawdziwa demokracja”. W stosunku do ubiegłego roku nieznacznie zwiększyła się (o 3 punkty) grupa osób, które liczą na poprawę w tym względzie. Ponadto co dziesiąty dorosły (10%) ma nadzieję na dobre rządy, poprawę stylu rządzenia oraz realizację obietnic przedwyborczych. Nieliczni (poniżej 1%) oczekują zmiany władzy.

Politycznej destabilizacji, kłótni i braku porozumienia między politykami obawia się w rozpoczętym roku 13% Polaków. Zbliżona liczebnie grupa (12%) spodziewa się złych rządów, niekompetencji polityków, w tym 5% respondentów wskazuje na negatywne skutki działań rządzących, obawiając się niedotrzymania obietnic i w konsekwencji rozczarowania, natomiast 3% badanych niepokoi się, że opozycja lub prezydent mogą uniemożliwić rządowi pracę, że rząd upadnie, będą kolejne wybory i do władzy dojdą ugrupowania opozycyjne.

Sytuacja gospodarcza. O nadziejach związanych ze wzrostem gospodarczym i rozwojem kraju respondenci mówili niemal tak często jak o poprawie sytuacji politycznej. Temat ten pojawiał się w wypowiedziach jednej czwartej Polaków (25%, o 6 punktów więcej niż rok temu). Nie nastąpił natomiast wzrost obaw dotyczących gospodarki. Podobnie jak przed rokiem zły sytuacji gospodarczej oraz ogólnie pogorszenia obawia się co dziesiąty ankietowany (10%).

Tabela 3

Czego spodziewa się Pan(i) po rozpoczętym roku dla kraju, Polski?	Odsetki respondentów wymieniających sprawy z danego zakresu (według terminów badań)									
ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZĄ WYPOWIEDZI	I '99	I '00	I '01	I '02	I '03	I '04	I '05	I '06	I '07	I '08
Poprawa sytuacji politycznej, spokój, stabilizacja w polityce; także ogólnie: stabilizacja w kraju	25	22	18	14	9	8	11	12	24	27
Poprawa sytuacji gospodarczej	17	20	19	31	27	20	21	24	19	25
Zmniejszenie, likwidacja bezrobocia	11	15	20	32	42	28	22	25	14	11
Poprawa sytuacji materialnej społeczeństwa	21	18	13	12	11	8	8	15	13	21
Dobre rządy, poprawa stylu rządzenia, realizacja obietnic przedwyborczych*	9	11	10	6	7	7	18	8	9	10
Ogólnie formułowane nadzieje: „żeby było lepiej”, „żeby szło ku lepszemu”	7	7	10	11	5	7	5	6	4	6
Zmiana władzy, nowe wybory	-	-	-	-	-	-	-	-	4	0
Sprawy międzynarodowe: wzrost znaczenia Polski na arenie międzynarodowej, dobre stosunki z sąsiadami i inne	-	-	-	-	4	3	3	5	3	6
Walka z korupcją, rozliczenie, osądzenie afer	-	-	-	-	2	3	8	4	2	1
Zatrzymanie emigracji Polaków	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
Poprawa w opiece zdrowotnej i służbie zdrowia	-	-	-	-	2	3	2	4	1	5
Praworządność, lepsze stanowienie prawa, poprawa pracy sądów	-	-	-	-	-	-	-	3	1	1
Poprawa bezpieczeństwa	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1
Nadzieje związane z członkostwem Polski w UE	4	4	4	3	9	11	2	1	1	1
Rozwój infrastruktury, poprawa stanu dróg, budowa autostrad	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Brak nadziei lub obawy i przewidywanie negatywnych wydarzeń	10	10	6	6	5	10	9	5	10	6
Inne sprawy	5	4	7	2	3	3	4	6	3	3
Trudno powiedzieć	11	10	11	8	10	9	12	10	14	7

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wymieniała sprawy z kilku dziedzin

* Ta kategoria zawierała w poprzednich latach także odpowiedzi, które dotyczyły zmiany rządu. Od 2007 roku „Zmiana władzy” jest odrębną kategorią

Tabela 4

Czego w rozpoczętym roku najbardziej się Pan(i) obawia w sprawach kraju, Polski?	Odsetki respondentów wymieniających sprawy z danego zakresu (według terminów badań)									
ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZA WYPOWIEDZI	I '99	I '00	I '01	I '02	I '03	I '04	I '05	I '06	I '07	I '08
Złe rządy, patologia władzy, niekompetencja rządzących	-	-	-	-	5	4	6	15	16	12
w tym:										
- upadek obecnego rządu	-	-	-	-	-	-	-	5	5	3
- negatywne skutki działalności obecnego rządu, koalicji	-	-	-	-	-	-	-	2	6	5
Destabilizacja polityczna, kłótnie polityczne, brak porozumienia	-	-	-	-	1	2	9	8	15	13
Pogorszenie sytuacji gospodarczej, także ogólnie „będzie gorzej”	13	11	14	31	18	17	15	11	10	10
Wojna, walka z terroryzmem, ataki terrorystyczne*	10	15	10	16	12	5	7	12	9	10
Pogorszenie stosunków z zagranicą	-	-	-	-	3	4	3	12	7	6
Podwyżki cen i opłat, wzrost inflacji	-	-	-	-	2	9	4	5	7	14
Niepokoje społeczne, strajki, konflikty	29	22	18	17	14	11	5	3	6	9
Wzrost korupcji, afery, złe przeprowadzona lustracja	-	-	-	-	1	3	10	3	5	1
Wzrost bezrobocia	8	10	18	18	27	12	11	7	4	4
Emigracja Polaków	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Pogorszenie sytuacji materialnej społeczeństwa, wzrost biedy	10	10	7	7	10	9	5	5	2	4
Stagnacja, beznadzieja	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2
Kataklizmy, klęski żywiołowe	-	-	-	-	-	1	3	1	2	2
Problemy z opieką zdrowotną, pogorszenie sytuacji w służbie zdrowia	-	-	-	-	-	3	1	1	2	5
Negatywne konsekwencje wstąpienia Polski do Unii Europejskiej	4	4	4	2	5	12	0	1	1	1
Wzrost przestępczości, patologie społeczne	5	8	6	2	4	3	1	1	1	1
Wyprzedaż kraju obcym, interwencja obcych państw w polską gospodarkę lub politykę	-	-	5	3	3	1	2	1	0	1
Brak obaw	4	4	4	2	2	4	5	4	5	7
Inne	-	-	-	-	4	4	4	4	3	4
Trudno powiedzieć	12	12	15	11	14	13	17	18	19	14
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wymieniała sprawy z kilku dziedzin										
*W latach 2003–2005 ataki terrorystyczne wydzielono jako osobną kategorię. Obawiało się ich: w 2003 roku – 2% respondentów, w 2004 – 13%, a w 2005 – 9%										

Sytuacja materialna. Co piąty Polak (21%, od roku 2007 wzrost o 8 punktów) liczy na poprawę warunków bytowych społeczeństwa, najczęściej na polepszenie swojej sytuacji materialnej (8%), wzrost zarobków (7%), obniżkę cen (2%), zmniejszenie podatków (2%), ale także poprawę sytuacji wybranych grup społecznych i demograficznych, np. ludzi młodych, osób starszych, mieszkańców wsi, robotników, osób niepełnosprawnych. Pogorszenia sytuacji materialnej, wzrostu biedy obawia się 4% badanych (o 2 punkty więcej niż w roku 2007).

Stosunkowo wielu respondentów (14%) przewiduje wzrost inflacji, podwyżki cen i opłat – liczba osób wyrażających takie obawy zwiększyła się od ubiegłego roku dwukrotnie.

Część ankietowanych porusza problem emigracji Polaków – pośrednio dotyczący sytuacji materialnej społeczeństwa. Obawy związane z wyjazdami zarobkowymi rodaków wyraża 2% badanych. Nieliczni (1%) mają nadzieję, że w tym roku zmniejszy się liczba wyjazdów za pracę, a część przebywających za granicą wróci do Polski.

Rynek pracy. Nadzieje związane ze zmniejszeniem bezrobocia w kraju wyraża co dziesiąty respondent (11%, od roku 2007 spadek o 3 punkty), nie zmieniła się natomiast liczba osób obawiających się wzrostu bezrobocia (4%).

Służba zdrowia. Na poprawę opieki zdrowotnej i sytuacji w służbie zdrowia liczy 5% badanych (w zeszłym roku takie nadzieje wyrażało tylko 1% ogółu). Tyle samo dorosłych (5% – od roku 2007 wzrost o 3 punkty) niepokoi się, że sytuacja w tej dziedzinie ulegnie pogorszeniu.

Sprawy międzynarodowe. Zainteresowanie tą tematyką, kwestią relacji między Polską a innymi państwami wykazało 6% ankietowanych. W tej kategorii znalazły się przede wszystkim nadzieje związane z poprawą stosunków międzynarodowych (3%) oraz poprawą wizerunku Polski w świecie i wzrostem jej znaczenia (2%). Ponadto niektórzy respondenci spodziewają się wycofania polskich żołnierzy z zagranicznych misji wojskowych (1%). Nieliczni mają nadzieję na zaniechanie planów budowy tarczy antyrakietowej, a także na zniesienie wiz do Stanów Zjednoczonych.

Co dziesiąty ankietowany (10%) wyraża obawy przed zagrożeniem wojną lub atakami terrorystycznymi. Jedni formułują te obawy wprost (7%), inni wskazują na potencjalne przyczyny zagrożenia, np. na budowę tarczy antyrakietowej (2%), zaangażowanie Polski w zagraniczne misje zbrojne w Iraku i w Afganistanie (2%). Pogorszenia stosunków międzynarodowych, spadku znaczenia naszego kraju w świecie spodziewa się 6% Polaków, w tym 2% niepokoi się złymi relacjami z Rosją, które zdaniem części respondentów mogą wynikać z planów budowy tarczy antyrakietowej w Polsce.

Członkostwo w Unii Europejskiej nie stanowi dla badanych zbyt istotnego punktu odniesienia – zarówno pozytywne, jak i negatywne przewidywania związane z przynależnością naszego kraju do UE wyrażają nieliczni (1%).

Inne nadzieje i obawy. Niewielu ankietowanych (1%) formułując swoje nadzieje na rok 2008 wymienia walkę z korupcją, rozliczenie i osądzenie afer. Tyle samo (1%) obawia się wzrostu korupcji i afer w państwie. Natomiast zauważalnie więcej osób niż w ostatnich trzech latach przewiduje niepokoje społeczne, konflikty i strajki (9%, od roku 2007 wzrost o 3 punkty), w tym 1% obawia się ogólnie pojmowanej niezgody między ludźmi, ciągłych kłótni.

Nieliczni respondenci (1%) wyrażają obawy związane ze wzrostem przestępczości i patologii społecznych, tyle samo osób (1%) ma nadzieję na poprawę stanu bezpieczeństwa w kraju.

Niewielkie grupy badanych obawiają się – tak w skali kraju (2%), jak i w sferze osobistej (1%) – kataklizmów, klęsk żywiołowych, zmian klimatu i anomalii pogodowych.

Część ankietowanych (2%) spodziewa się rozwoju infrastruktury, szczególnie budowy autostrad i poprawy stanu dróg. Do tej kategorii zaliczyliśmy również wypowiedzi, które rozwój infrastruktury wiążą z optymalnym wykorzystaniem środków przeznaczonych na Euro 2012.

Nadzieje na ogólną poprawę – lepszy rok dla państwa i obywateli – ma 6% Polaków. Tyle samo (6%) mówi o braku jakichkolwiek nadziei. W tej kategorii mieszczą się również te wypowiedzi, w których ankietowani zamiast pozytywnych oczekiwań wymieniali przewidywania negatywne. O braku obaw związanych ze sferą publiczną mówiło 7% respondentów.

W tym roku Polacy spodziewają się przede wszystkim poprawy swoich warunków materialnych. W porównaniu z rokiem ubiegłym oczekiwania w tym zakresie jeszcze się zwiększyły. Co ciekawe jednak, obecnie mniejsze nadzieje badani wiążą z zatrudnieniem niż ze sferą zdrowia. Prawdopodobnie wynika to z lepszej sytuacji na rynku pracy, ale może być również związane z kondycją służby zdrowia – częściej niż w ubiegłych latach Polacy mają bowiem nadzieję na poprawę sytuacji w tej dziedzinie, częściej również obawiają się jej pogorszenia.

Oczekiwania poprawy sytuacji politycznej i stabilizacji w kraju nadal wyraża duża grupa ankietowanych. Znacząco wzrosły nadzieje na poprawę stanu gospodarki i warunków materialnych społeczeństwa. Trzeba jednak zaznaczyć, że dwukrotnie więcej osób niż przed rokiem niepokoi się takimi zjawiskami, jak wzrost inflacji, podwyżki cen i różnego rodzaju opłat. Obawy z tym związane są nieznacznie częstsze niż te, które dotyczą złych rządów, a także destabilizacji politycznej.

Opracował
Michał FELIKSIAK

A N E K S

Tabela 1. Czy w rok 2008 wchodzi Pan(i) bardziej z nadzieją czy z obawą?

(%)

	Z nadzieją	Z obawą	Z mieszanymi uczuciami	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	64	20	14	2	888
Płeć					
Mężczyźni	68	15	14	2	424
Kobiety	61	24	13	2	464
Wiek					
18-24 lata	77	14	6	3	128
25-34	78	10	11	2	165
35-44	69	16	14	1	138
45-54	66	22	12	1	156
55-64	53	29	16	2	148
65 lat i więcej	44	29	23	4	153
Miejsce zamieszkania					
Wieś	62	19	17	2	338
Miasto do 20 tys.	63	21	14	2	120
20-100 tys.	63	23	12	2	167
101-500 tys.	65	21	13	2	140
501 tys.i więcej mieszk.	72	16	10	3	122
Wykształcenie					
Podstawowe	50	29	18	3	241
Zasadnicze zawodowe	62	20	15	2	225
Średnie	71	17	11	1	298
Wyższe	78	9	11	2	123
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	83	10	6	2	65
Prac.umysł.niż.szczebla	74	14	9	3	87
Pracownicy fiz.- umysł.	77	15	5	3	63
Robotnicy wykwalifikowani	76	10	14	1	88
Robotnicy niewykwalifik.	59	22	19	0	47
Rolnicy	65	13	20	2	47
Pracujący na własny rach.	69	12	13	6	31
Bierni zawodowo					
Renciści	56	22	19	4	82
Emeryci	46	32	19	3	203
Uczniowie i studenci	79	11	10	0	69
Bezrobotni	62	25	13	0	77
Gospodynie domowe i inni	52	38	10	0	29
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	78	12	8	1	123
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	68	10	19	3	70
sekt. pryw. poza rolnict.	75	14	9	2	191
prywatnym gosp. rolnym	60	17	21	2	48
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	51	35	14	0	60
301-500	63	22	15	0	94
501-900	62	27	10	1	178
901-1200	65	20	13	1	123
Powyżej 1200 zł	77	13	9	1	105
Ocena własnych war. mater.					
Złe	44	41	13	1	190
Średnie	63	17	17	2	402
Dobre	78	11	9	2	296
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	58	24	17	1	54
Raz w tygodniu	64	22	14	1	420
1-2 razy w miesiącu	69	13	17	2	158
Kilka razy w roku	63	21	12	5	175
W ogóle nie uczestniczy	66	19	12	3	81
Poglądy polityczne					
Lewica	65	22	11	2	116
Centrum	69	19	11	1	252
Prawica	71	17	10	2	316
Trudno powiedzieć	47	25	24	4	203

Tabela 2. Czy może Pan(i) powiedzieć, **czego spodziewa się Pan(i)** po rozpoczętym roku, jakie **wiąże z nim nadzieje**, na co Pan(i) liczy **dla siebie osobiście i swoich najbliższych?**

ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZA WYPOWIEDZI

1 - Materialne warunki życia; 2 - Praca; 3 - Szkoła lub studia, podwyższenie kwalifikacji; 4 - Nadzieje związane z dziećmi lub wnukami; 5 - Rodzina; 6 - Stabilizacja, spokój, ogólna nadzieja, że „będzie lepiej”; szczęście i pomyślność; 7 - Zdrowie - własne lub/i najbliższych; 8 - Nadzieje na poprawę sytuacji własnej związane ze sprawami ogólnymi, kraju

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	51	20	4	3	3	13	28	6
Płeć								
Mężczyźni	55	19	4	1	3	13	25	7
Kobiety	47	22	4	5	3	14	30	5
Wiek								
18-24 lata	43	33	20	0	4	14	19	6
25-34	55	30	3	3	4	7	22	5
35-44	56	23	3	3	4	16	27	8
45-54	50	24	1	7	2	18	24	7
55-64	54	10	0	1	1	12	27	5
65 lat i więcej	45	3	1	4	2	14	47	4
Miejsce zamieszkania								
Wieś	50	19	3	3	2	13	30	4
Miasto do 20 tys.	41	22	6	2	2	13	27	6
20-100 tys.	54	19	4	2	2	13	25	5
101-500 tys.	60	20	4	5	5	9	23	7
501 tys.i więcej mieszk.	48	25	7	3	4	22	31	9
Wykształcenie								
Podstawowe	49	13	5	3	2	12	35	3
Zasadnicze zawodowe	56	18	2	2	2	10	29	7
Średnie	50	25	6	4	3	14	22	8
Wyższe	47	29	1	1	5	21	25	4
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	43	31	1	1	4	24	21	4
Prac.umysł.niż.szczebla	54	28	4	5	6	19	29	6
Pracownicy fiz.- umysł.	69	10	1	6	5	12	17	8
Robotnicy wykwalifikowani	63	15	2	0	6	14	23	7
Robotnicy niewykwalifik.	55	34	3	8	0	10	27	7
Rolnicy	59	20	0	2	0	12	27	15
Pracujący na własny rach.	36	28	0	4	0	9	18	6
Bierni zawodowo								
Renciści	62	6	0	1	1	9	31	6
Emeryci	48	4	0	3	1	15	40	3
Uczniowie i studenci	40	25	34	0	2	16	20	4
Bezrobotni	32	64	3	2	5	6	19	5
Gospodynie domowe i inni	38	11	6	4	3	7	36	6
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	52	29	3	4	4	18	26	7
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	50	15	4	5	5	24	24	7
sekt. pryw. poza rolnict.	59	23	1	3	4	11	21	6
prywatnym gosp. rolnym	60	18	0	2	0	10	27	15
Dochody na jedną osobę								
Do 300 zł	44	42	0	0	5	5	20	7
301-500	55	21	3	4	0	7	24	4
501-900	61	15	2	4	2	12	32	5
901-1200	52	17	4	5	3	16	29	9
Powyżej 1200 zł	43	16	7	7	4	12	28	5
Ocena własnych war. mater.								
Złe	54	20	1	2	2	8	24	6
Średnie	53	18	3	3	2	14	31	7
Dobre	45	24	7	3	5	16	27	4
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	51	12	0	5	4	20	34	3
Raz w tygodniu	52	18	2	4	3	15	27	6
1-2 razy w miesiącu	51	25	7	2	1	10	31	7
Kilka razy w roku	51	24	7	1	3	13	23	5
W ogóle nie uczestniczy	46	22	7	2	4	10	31	5
Poglądy polityczne								
Lewica	44	20	4	2	1	12	32	7
Centrum	54	22	4	3	3	12	23	4
Prawica	55	22	5	4	3	18	27	6
Trudno powiedzieć	45	15	3	2	2	10	33	6

(continued)

Tabela 2 cd. 9 - Niczego się nie spodziewam, na nic nie liczę

(%)

	9	Inne sprawy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	3	3	887
Płeć				
Mężczyźni	6	3	2	422
Kobiety	6	3	3	465
Wiek				
18-24 lata	2	5	2	128
25-34	3	6	3	165
35-44	1	3	3	137
45-54	6	3	1	155
55-64	9	3	4	148
65 lat i więcej	14	1	2	154
Miejsce zamieszkania				
Wieś	4	3	4	337
Miasto do 20 tys.	7	3	3	120
20-100 tys.	6	4	1	169
101-500 tys.	8	5	0	140
501 tys.i więcej mieszk.	5	3	1	122
Wykształcenie				
Podstawowe	7	2	3	241
Zasadnicze zawodowe	6	4	3	225
Średnie	4	4	2	299
Wyższe	6	5	3	122
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	4	6	2	65
Prac.umysł.niż.szczebla	2	1	5	87
Pracownicy fiz.- umysł.	0	7	0	63
Robotnicy wykwalifikowani	5	2	4	88
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	5	46
Rolnicy	4	4	0	47
Pracujący na własny rach.	10	8	0	31
Bierni zawodowo				
Renciści	4	5	1	82
Emeryci	13	2	4	203
Uczniowie i studenci	2	7	2	69
Bezrobotni	3	3	0	77
Gospodynie domowe i inni	11	0	3	29
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	4	1	3	123
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	7	5	5	70
sekt. pryw. poza rolnict.	2	5	2	190
prywatnym gosp. rolnym	5	4	0	47
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	10	5	0	60
301-500	4	3	4	94
501-900	5	1	1	179
901-1200	8	4	4	123
Powyżej 1200 zł	9	3	1	103
Ocena własnych war. mater.				
Złe	7	3	2	189
Średnie	6	3	3	403
Dobre	5	4	2	296
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	6	7	1	53
Raz w tygodniu	5	2	3	419
1-2 razy w miesiącu	4	3	1	159
Kilka razy w roku	8	6	2	175
W ogóle nie uczestniczy	9	3	2	81
Poglądy polityczne				
Lewica	7	5	2	117
Centrum	5	2	2	252
Prawica	4	4	2	315
Trudno powiedzieć	8	3	4	202

Tabela 3. Czego w rozpoczętym roku **najbardziej się Pan(i) obawia w życiu osobistym i sprawach swoich najbliższych?**

ZAKRES SPRAW, KTÓRYCH DOTYCZA WYPOWIEDZI

1 - Praca; 2 - Zdrowie - własne lub/i najbliższych; 3 - Pogorszenie materialnych warunków życia; 4 - Obawy związane ze studiami lub szkołą; 5 - Niepowodzenia w życiu osobistym, w rodzinie; 6 - Obawy o przyszłość dzieci lub wnuków; 7 - Obawy dotyczące bezpieczeństwa osobistego; 8 - Obawy przed klęskami żywiołowymi, kataklizmami, zmianami klimatycznymi

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	17	38	25	1	1	1	1	1
Płeć								
Mężczyźni	14	36	25	1	1	0	2	1
Kobiety	21	39	25	2	1	1	0	1
Wiek								
18-24 lata	22	15	22	8	2	0	0	0
25-34	21	37	16	0	1	0	2	1
35-44	23	34	24	1	0	0	2	1
45-54	23	38	31	0	1	2	1	0
55-64	10	45	36	0	1	1	0	1
65 lat i więcej	6	53	25	0	2	2	1	1
Miejsce zamieszkania								
Wieś	16	35	27	1	0	0	1	2
Miasto do 20 tys.	16	37	25	1	1	0	0	0
20-100 tys.	18	40	22	1	1	1	1	0
101-500 tys.	15	36	26	2	2	3	1	0
501 tys.i więcej mieszk.	25	44	25	1	3	2	3	0
Wykształcenie								
Podstawowe	12	41	27	1	1	1	0	1
Zasadnicze zawodowe	19	33	26	0	0	1	2	0
Średnie	19	35	27	2	1	2	1	1
Wyższe	22	47	16	1	2	0	2	0
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier.,inteligencja	22	46	12	0	1	0	2	0
Prac.umysł.niż.szczebla	25	39	21	1	2	1	1	0
Pracownicy fiz.- umysł.	24	33	29	1	0	0	3	0
Robotnicy wykwalifikowani	24	37	24	0	1	1	0	0
Robotnicy niewykwalifik.	38	26	32	0	0	3	0	0
Rolnicy	9	35	29	0	0	0	3	4
Pracujący na własny rach.	16	38	15	2	0	0	4	0
Bierni zawodowo								
Renciści	12	42	38	0	1	0	1	2
Emeryci	6	53	30	0	1	2	1	0
Uczniowie i studenci	15	8	11	13	3	0	0	0
Bezrobotni	23	27	20	0	0	0	0	2
Gospodynie domowe i inni	25	31	40	0	3	0	0	0
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	25	38	18	1	1	1	2	0
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	18	45	19	0	0	2	2	0
sekt. pryw. poza rolnict.	25	32	28	1	1	1	1	0
prywatnym gosp. rolnym	15	40	27	0	0	0	3	4
Dochody na jedną osobę								
Do 300 zł	28	17	41	2	4	0	0	0
301-500	19	36	36	1	1	1	1	1
501-900	15	38	32	2	0	2	0	0
901-1200	10	53	22	0	1	2	1	0
Powyżej 1200 zł	18	42	17	2	1	1	3	0
Ocena własnych war. mater.								
Złe	14	38	41	1	2	3	2	1
Średnie	19	40	22	0	1	1	1	0
Dobre	17	34	19	3	1	0	1	0
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	4	45	44	0	0	0	2	0
Raz w tygodniu	19	38	22	1	1	1	1	1
1-2 razy w miesiącu	19	38	26	3	0	1	1	1
Kilka razy w roku	21	34	27	1	1	1	1	0
W ogóle nie uczestniczy	11	41	25	1	2	0	2	0
Poglądy polityczne								
Lewica	18	41	25	1	1	1	1	0
Centrum	17	33	30	1	1	0	1	1
Prawica	20	42	21	1	1	1	1	1
Trudno powiedzieć	14	35	26	1	0	1	2	0

(continued)

Tabela 3 cd. 9 - Obawy przed wojną, terroryzmem; 10 - Obawy związane z sytuacją kraju;
11 - Pogorszenie (ogólnie), „że będzie gorzej”; 12 - Niczego się nie obawiam

(%)

	9	10	11	12	Inne sprawy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	1	8	4	14	3	6	886
Płeć							
Mężczyźni	1	10	3	15	3	7	421
Kobiety	0	7	5	13	3	5	465
Wiek							
18-24 lata	0	11	4	17	5	10	128
25-34	1	7	4	21	2	6	165
35-44	0	7	5	15	2	6	136
45-54	1	9	3	13	3	5	156
55-64	0	7	3	11	3	4	147
65 lat i więcej	1	11	4	7	2	5	154
Miejsce zamieszkania							
Wieś	1	9	5	9	3	9	336
Miasto do 20 tys.	0	5	2	19	2	5	121
20-100 tys.	0	8	3	15	3	3	168
101-500 tys.	1	7	1	21	4	6	140
501 tys.i więcej mieszk.	1	11	7	11	2	2	122
Wykształcenie							
Podstawowe	1	9	4	9	4	7	240
Zasadnicze zawodowe	0	8	2	18	4	6	225
Średnie	1	9	4	14	2	5	298
Wyższe	0	8	4	16	1	5	123
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	0	7	7	18	0	4	65
Prac.umysł.niż.szczebla	0	13	5	14	2	9	87
Pracownicy fiz.- umysł.	0	9	0	16	3	3	63
Robotnicy wykwalifikowani	2	5	3	19	3	6	87
Robotnicy niewykwalifik.	0	4	0	6	2	7	46
Rolnicy	0	11	11	4	10	7	47
Pracujący na własny rach.	0	9	6	23	0	0	31
Bierni zawodowo							
Renciści	1	12	4	7	0	3	81
Emeryci	0	9	4	8	3	4	204
Uczniowie i studenci	0	11	3	29	6	12	69
Bezrobotni	2	3	2	19	3	9	77
Gospodynie domowe i inni	0	0	0	12	0	7	29
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	0	8	2	16	0	6	123
spółce właścicieli	0	8	7	18	6	8	70
prywatnych i państwa	1	9	3	16	1	4	189
sekt. pryw. poza rolnict.	0	11	11	2	10	5	48
prywatnym gosp. rolnym							
Dochody na jedną osobę							
Do 300 zł	2	9	3	12	2	5	60
301-500	1	6	3	9	3	4	93
501-900	0	6	5	12	3	5	178
901-1200	1	10	3	15	1	4	123
Powyżej 1200 zł	0	6	3	23	1	2	105
Ocena własnych war. mater.							
Złe	0	8	4	6	5	4	190
Średnie	1	9	3	12	2	7	401
Dobre	0	7	4	21	2	5	296
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	0	8	6	9	1	3	53
Raz w tygodniu	1	8	4	13	3	7	417
1-2 razy w miesiącu	0	7	3	15	3	4	160
Kilka razy w roku	1	10	3	16	4	6	175
W ogóle nie uczestniczy	0	11	3	14	3	5	81
Poglądy polityczne							
Lewica	1	5	5	11	5	5	116
Centrum	0	6	3	14	2	8	252
Prawica	1	12	2	14	3	4	316
Trudno powiedzieć	1	7	7	14	3	7	201